

Valsts pētījumu programma EKOSOC.LV I un II posma sasniegumi

Programmas vadītāja:

LZA akadēmiķe, LLU prof., *Dr.habil.oec.* Baiba Rivža

LZA Senāta sēdē, 26.04.2016.

Programmas mērķis:

Sekmēt Latvijas tautsaimniecības transformācijas, gudras **izaugsmes**, **pārvaldības un tiesiskā ietvara procesu** un problēmu izpratni valsts un **sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai.**

Programmas izaicinājumi:

Izmantojot valsts atbalstu un iespēju veikt plašus **starpdisciplinārus pētījumus** sabiedrības attīstībai svarīgos jautājumos (izglītība, inovācijas procesi, zināšanu ekonomika, demogrāfija, valsts un sabiedrības institūciju attīstība, u.c.), programmai ir jāspēj:

- attīstīt **zināšanu bāzi** un cilvēkkapitālu sociālajās zinātnēs;
- **veidot** spēcīgas sociālo **zinātņu skolas**, nodrošināt to saikni ar citām zinātņu nozarēm, izglītību un sabiedrības pārvaldības institūcijām;
- radīt zināšanu bāzi **lēmumu pieņemšanai** tautsaimniecības transformācijai virzienā uz viedo attīstību.

VPP EKOSOC-LV sadarbības institūcijas Latvijā

VPP EKOSOC-LV iesaistītie dalībnieki

Institūcija	Zinātnieki	Doktoranti	Maģistranti	Kopā
Latvijas Universitāte	25	11	12	48
Rīgas Tehniskā universitāte	19	9	10	38
Vidzemes augstskola	15	8	11	34
Rīgas Stradiņa universitāte	11	3	11	25
Latvijas Lauksaimniecības universitāte	11	4	5	20
Daugavpils Universitāte	12	3	4	19
Ventspils augstskola	3	4	3	10
Banku augstskola	1	0	0	1
SEER	1	0	0	1
LZA Ekonomikas institūts	1	0	0	1
Firma "Sinergija"	1	0	0	1
Firma "Annahouse"	1	0	0	1
<u>Kopā</u>	<u>101</u>	<u>42</u>	<u>56</u>	<u>199</u>

EKOSOC-LV ietver 10 starpdisciplinārus projektus:

1. Izpētīt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju ārējos tirgos un sniegt priekšlikumus tās stiprināšanai

- Projekta vadītājs — *Dr.habil.oec.*, Remigijs Počs, Rīgas Tehniskā universitāte
- E-pasts: remigijs.pocs@rtu.lv

2. Inovācijas un uzņēmējdarbības attīstība Latvijā atbilstoši viedās specializācijas stratēģijai

- Projekta vadītāja — *Dr.oec.*, Natalja Lāce, Rīgas Tehniskā universitāte
- E-pasts: natalja.lace@rtu.lv

3. Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā

- Projekta vadītāja — *Dr.habil.oec.*, Baiba Rivža, Latvijas Lauksaimniecības universitāte E-pasts: Baiba.Rivza@llu.lv

4. Sabiedrības atjaunošana, samazinot depopulācijas riskus, veicinot tautas ataudzi un saiknes ar diasporu sekmīgai Latvijas tautsaimniecības transformācijai

- Projekta vadītājs — *Dr.habil.oec.*, Juris Krūmiņš, Latvijas Universitāte
- E-pasts: juris.krumins@lu.lv

5. Refleksija par vērtībām un rīcības modeļi sociālo un ekonomisko pārmaiņu laikā

- Projekta vadītājs — *Dr.sc.inf.*, Sergejs Kruks, Rīgas Stradiņa Universitāte
 - E-pasts: Sergejs.Kruks@rsu.lv
-

6. Sociālo un politisko transformāciju trajektorijas Latvijā pēckrīzes periodā

- Projekta vadītājs — *Dr.sc.pol.*, Feliciana Rajevska, Vidzemes Augstskolas Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūts
- E-pasts: Feliciana.Rajevska@va.lv

7. Sabiedrības iesaiste sociālās inovācijas procesos Latvijas ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai

Projekta vadītāji:

- *Dr.paed.*, Karine Oganisjana, Rīgas Tehniskā universitāte;
E-pasts: Karine.Oganisjana@rtu.lv
- *Dr.oec.*, Inna Dovladbekova, Rīgas Stradiņa Universitāte ;
E-pasts: Inna.Dovladbekova@rsu.lv

8. Kultūrvides attīstības, vides daudzveidības saglabāšanas un urbanizācijas procesi Latvijas līdzsvarotas attīstības kontekstā

- Projekta vadītāja — *Dr.oec.*, Agita Līviņa, Vidzemes Augstskolas Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūts
- E-pasts: agita.livina@va.lv

9. Sociālās apziņas izmaiņu ietekme uz ekosistēmas pakalpojumu ilgtspējīgu nodrošinājumu

- Projekta vadītāja — *Dr.biol.*, Inese Kokina, Daugavpils Universitāte
- E-pasts: inese.kokina@du.lv

10. Ilgtspējīga tautsaimniecības transformācijas tiesiskā ietvara efektivitātes paaugstināšanas modeļa izstrāde

- Projekta vadītāja — *Dr.iur.*, Ārija Meikalīša, Latvijas Universitāte
 - E-pasts: arija.meikalisa@lu.lv
-

Pētījumu konsolidēšana trīs blokos: telpiskā attīstība, ekonomiskā attīstība, sabiedrības attīstība

TAUTSAIMNIECĪBAS TRANSFORMĀCIJAS KONCEPIJA

**BLOKS:
TELPISKĀ ATTĪSTĪBA
B.RIVŽA**

5.2.3.; 5.2.8.; 5.2.9.

ATSLĒGAS VĀRDI:

- **VEDAIS REĢIONS**
- **LAUKU TELPA**
- **EKOTEHNOLOĢISKĀ
PIEEJA**

**BLOKS:
EKONOMISKĀ
ATTĪSTĪBA
J. KRŪMIŅŠ R. POČŠ**

5.2.1.;5.2.2.;5.2.7

ATSLĒGAS VĀRDI:

- **KONKURĒTSPĒJA**
- **INOVĀCIJA**
- **EKSPORTS**

**BLOKS:
SABIEDRĪBAS
ATTĪSTĪBA
S. KRUKS**

5.2.4.;5.2.5.;5.2.6

ATSLĒGAS VĀRDI:

- **SABIEDRĪBAS
ATAUDZE**
- **SABIEDRĪBAS
INTEGRĀCIJA**
- **VĒRTĪBAS**

Nepieciešamās tiesiskā regulējuma izmaiņas 5.2.10.

1. BLOKS: TELPISKĀ ATTĪSTĪBA
PROF. B. RIVŽA

5.2.3.; 5.2.8.; 5.2.9.
ATSLĒGAS VĀRDI:

5.2.3. – **Reģionālā attīstība; lauku telpa kā sistēma, virzība uz viedo reģionu;**

5.2.8. – **Kultūrvides attīstība un degradācija, vides daudzveidības saglabāšana un depopulācijas risku mazināšana;**

5.2.9. – **Ekoloģiski jutīgo teritoriju potenciāls, ekosistēmu pakalpojumu aspekts; eko-tehnoloģiski orientētā sabiedrības apziņa;**

2. BLOKS: EKONOMISKĀ ATTĪSTĪBA *PROF. R. POČŠ*

5.2.1.; 5.2.2.; 5.2.7. ATSLĒGAS VĀRDI:

5.2.7. – Sociālā **inovācija**, ekonomiskā demokrātija, **cilvēkkapitāls**;

5.2.2. – Sadarbības sistēma: **Valsts+Zinātne+Izglītība+Business**;

5.2.1. – Latvijas produktu un pakalpojumu **konkurētspēja** ārējos tirgos;

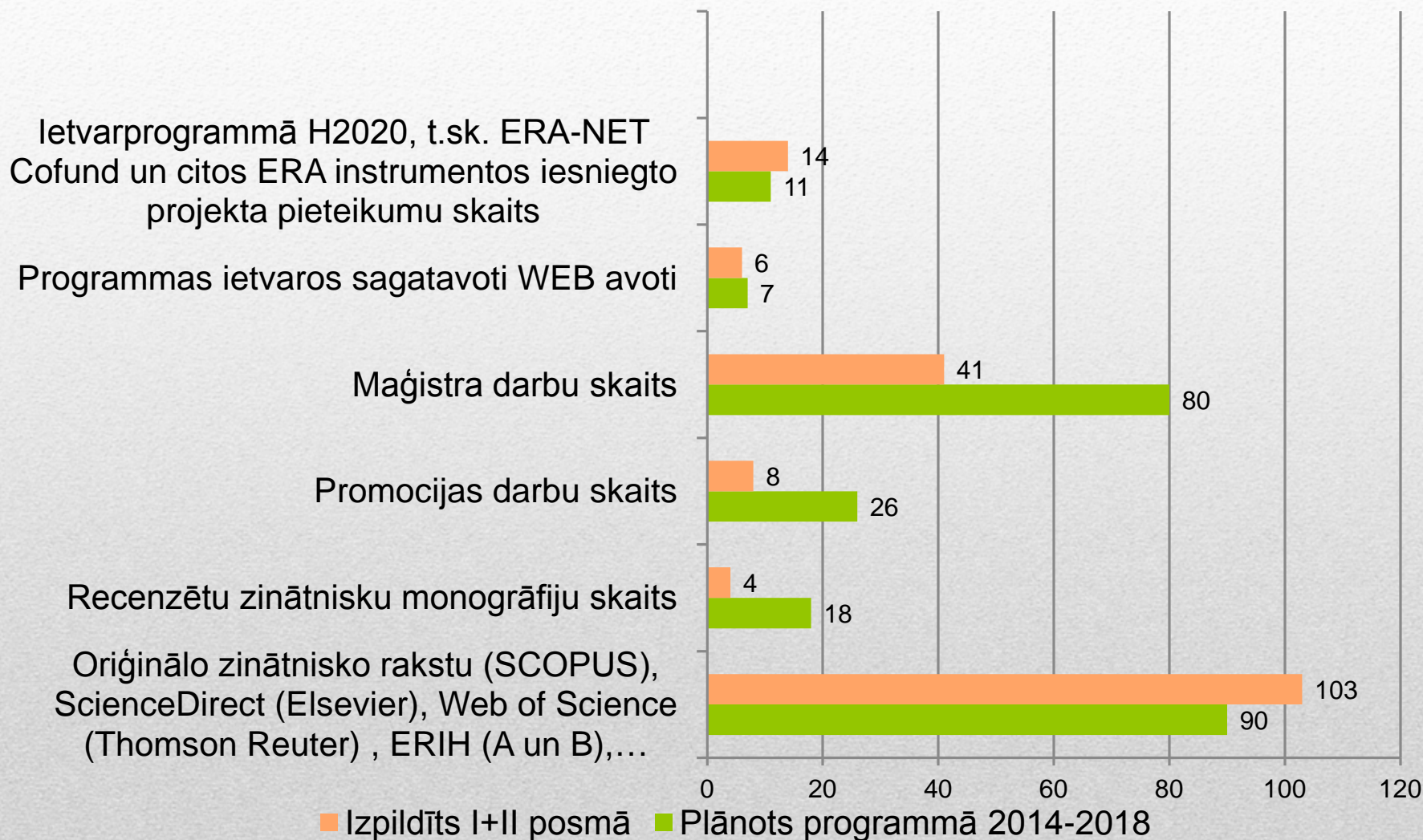
EKOSOC-LV vadības komanda un uzraudzības padomes locekļi š.g.12. aprīlī.

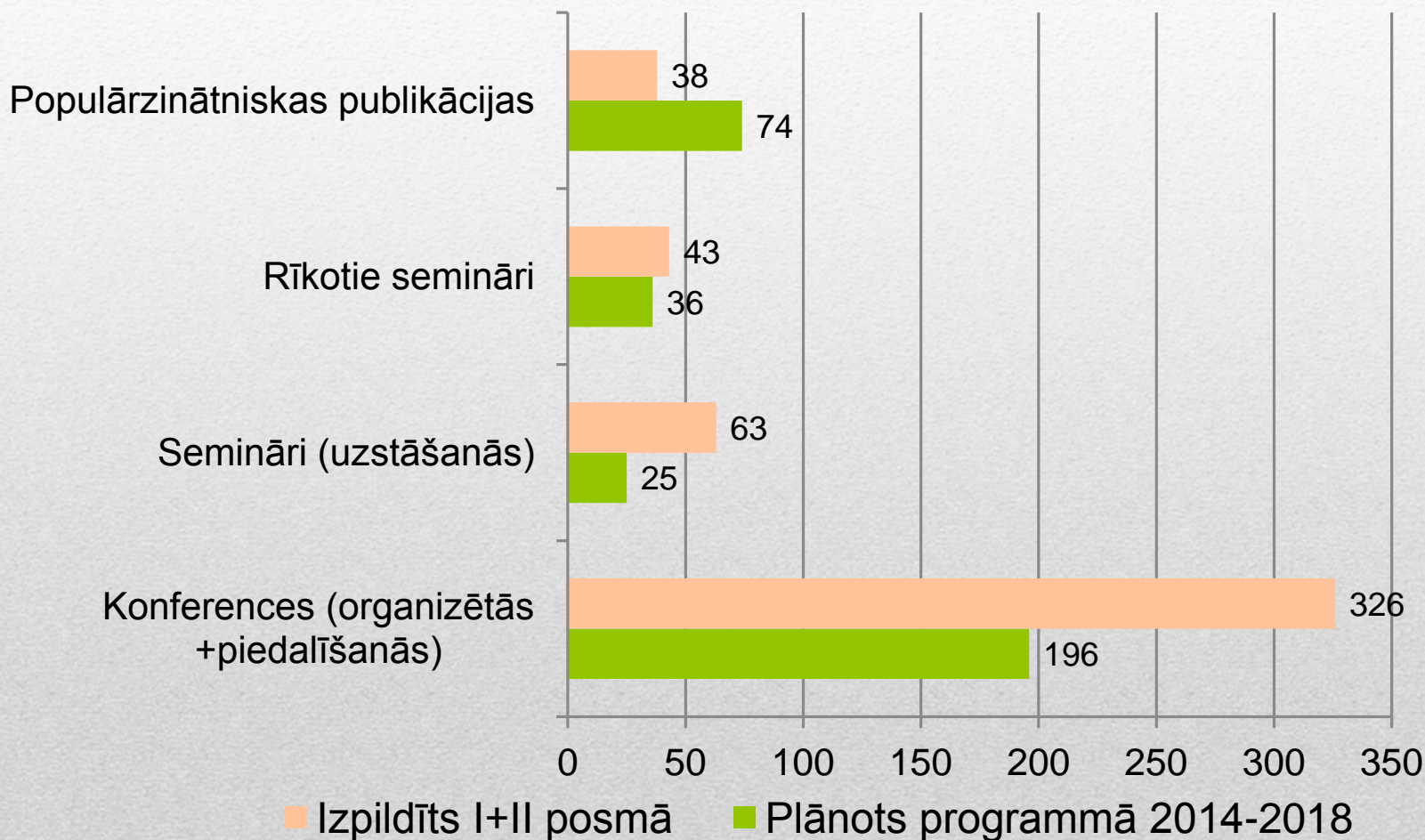
EKOSOC.LV programmas paveiktais I un II posmā:

- Izveidots programmas tematisko projektu **teorētiskais pamatojums**;
 - Izstrādāta **pētījumu metodoloģija**;
 - Uzsākti **empīriskie pētījumi**, veiktas aptaujas un fokus grupu diskusijas, ievākti un analizēti statistiskie dati;
 - **Izvēlētas pētāmās teritorijas** lauka pētījumiem;
 - Veikta **padziļināta** pētāmo objektu **analīze**.
-

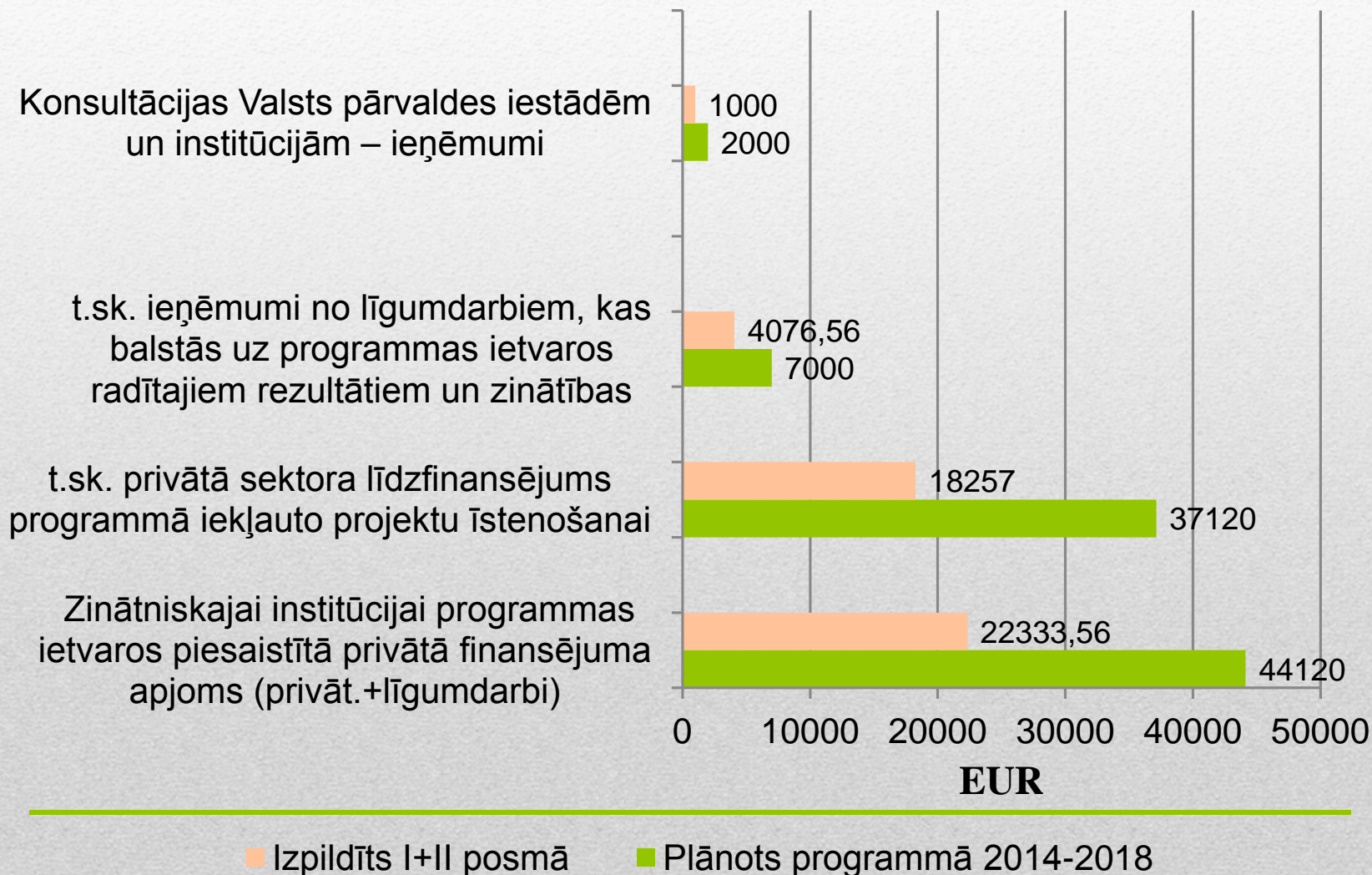
EKOSOC-LV Zinātniskie rezultatīvie rādītāji plāns un izpilde I+II posmā

EKOSOC-LV Programmas popularizēšanas rezultātīvie rādītāji plāns un izpilde I+II posmā

EKOSOC-LV Programmas tautsaimnieciskie rezultātīvie rādītāji plāns un izpilde I+II posmā

EKOSOC-LV II Posma vērtēšana

22.03. sekmīgi norisinājusies EKOSOC-LV publiskā apspriede!!!

Uzraudzības komiteja:

- *Dr., asoc. prof. Juris Dreifelds*, Broka universitāte, (KANĀDA);
- *Dr., asoc. prof. Leona Stašová*, Hradec Králové universitāte, (ČEHIJA);
- *Dr., prof. Tiiu Paas*, Tartu universitāte, (IGAUNIJA);
- *Dr., prof. Raul Eamets*, Tartu universitāte, (IGAUNIJA);
- **Andris Jaunsleinis**, Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdētājs;
- *Dr., akadēmiķe Raita Karnīte*, Latvijas Zinātņu akadēmija.

Nākotnes izaicinājumi:

- Tuvināt pētījumu iestrādes **vienotam mērķim**;
- **Kāpināt SCOPUS u.c. publikāciju skaitu ar augstu ietekmes indeksu**;
- Sekmēt **promocijas un maģistra darbu izstrādes** aktivitāti;
- **Uzsākt** darbu apstiprinātos **H2020 projektos** un izstrādāt jaunus pieteikumus;
- Turpināt darbu pie **zinātniskām monogrāfijām** veidojot EKOSOC-LV «grāmatu plauktu»;
- Veidot **studiju modulus** un nodot pieredzi jaunai studentu un zinātnieku paaudzei.

FORUMS:

«Gudra izaugsme. Izaicinājumi un risinājumi».

- **FORUMS NOTIKS: 2016. GADA 3.-4. NOVEMBRĪ;**
- 3. NOVEMBRĪ: LU MAZĀ AULĀ SĀKUMS PLKST. 11.00;
- 4. NOVEMBRĪ: PROJEKTU AUGSTSKOLĀS ;
- TIKS IZDOTS FORUMA RAKSTU KRĀJUMS SADARBĪBĀ AR ZINĀTNISKO ŽURNĀLU “**LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS VĒSTIS**”;
- FORUMĀ BŪS APSKATĀMA EKOSOC-LV STENDA REFERĀTU IZSTĀDE.

Forums Valsts pētījumu programma EKOSOC - LV

"Gudra izaugsme. Izaicinājumi un risinājumi"

- 2016. gada 3.novembrī (Latvijas Universitātes Mazajā aulā)

Darba kārtība (*projekts*)

- 11:15-12:00 Dalībnieku reģistrācija

12:00 – 12:15 Foruma atklāšanas uzrunas:

- Akadēmiķis **Ojārs Spārītis**, LZA prezidents
- Profesors **Kārlis Šadurskis**, Izglītības un zinātnes ministrs
- Profesors **Indriķis Muižnieks**, Latvijas Universitātes rektors
- 12:15 – 13:30 Prezentācijas: **Telpiskais, Sabiedrības attīstības, Ekonomiskais bloki**
- 13:30 – 14:00 Kafijas pauze
- 14:00 – 15:30 Ekspertu diskusija
- Moderators: žurnālists **Arnis Krauze**

•

EKOSOC-LV 5.2.3. projekta
**«Latvijas lauku un reģionālās attīstības
procesī un iespējas zināšanu
ekonomikas kontekstā»**

II posmā padarītais un 2016. gadā
plānotais

Projekta vadītāja:
Baiba Rivža
Dr.hab.oec, LZA akadēmiķe

Projekta 5.2.3. partneri:

LZA, LLU, ViA, VeA, DU

Pētījuma metodoloģija un posmi

Padziļinātas izpētes telpu izdalīšana pamatojoties uz ESPON Cube metodoloģijas matricu bāzes.

ledzīvotāju viedokļu iegūšana:
Aptauja: Kā rokās ir lauku dzīvotspēja?
 (n=1293)

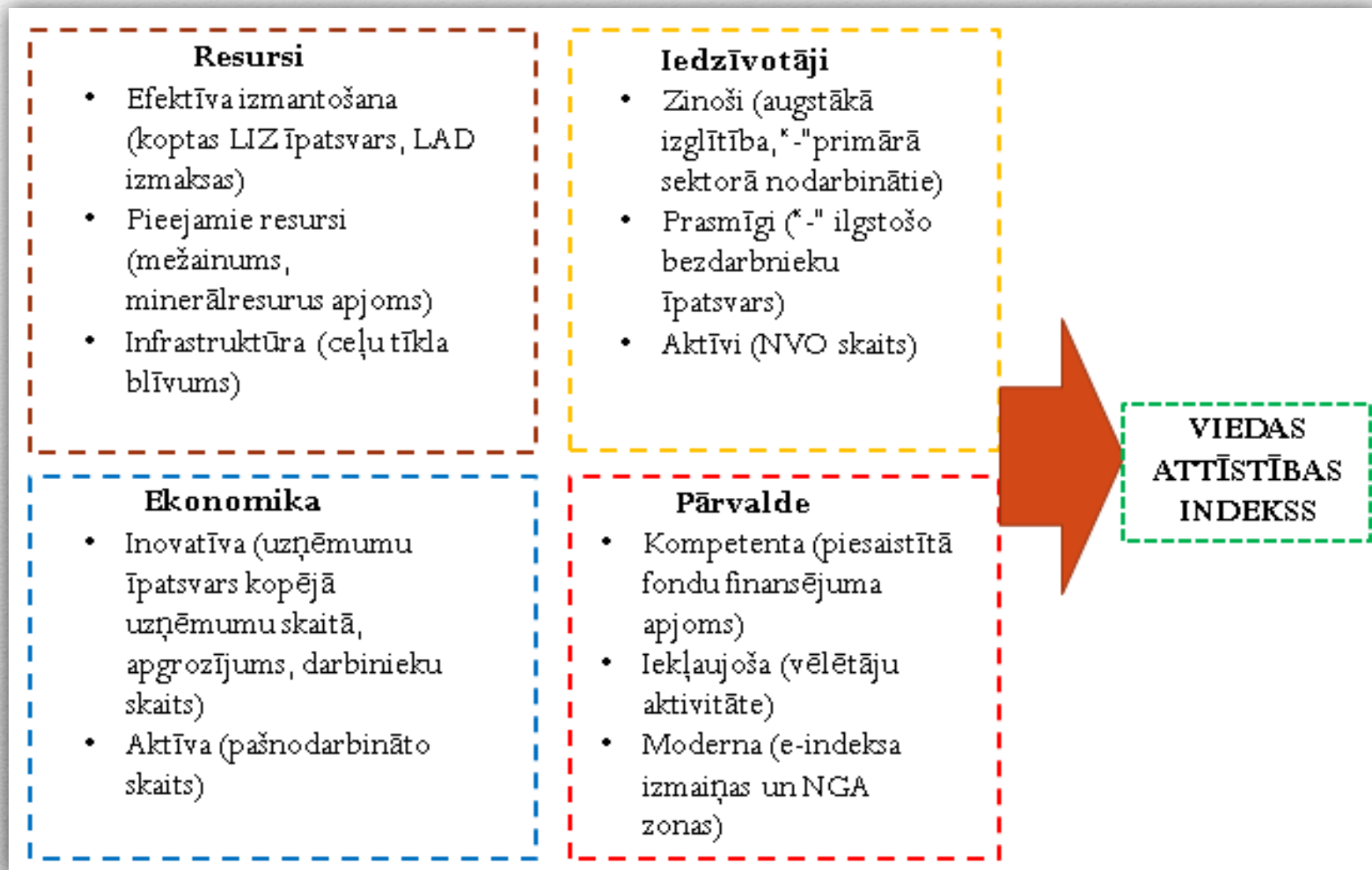
Aptauja: par piesaistes faktoriem teritorijai un gatavību iesaistīties uzņēmējdarbībā
 (n=2536)

Adaptēts **hierarhijas modeļa** pielietojums reģionālās attīstības procesu analīzei

Klāsteranalīze novadu ekonomiskās attīstības virzībā uz viedas dzīves telpas veidošanos.

VIEDAS ATTĪSTĪBAS
INDEKSS

Viedas attīstības indeksa sastāvdaļas, kurās ievākti un tiek apstrādāti dati

Ekonomiskā bloka izpētes rezultāti Zemgales reģiona novados

Vertikālās pārmaiņas uzņēmējdarbībā Zemgales reģionā kopumā:
Veiktspējas atšķirības pēc uzņēmumu skaita kvantitatīvām izmaiņām
(periods: 2009-2013 g.).

<p><u>Teritorijas, kas uzkrāj potenciālu</u> 188.0 – 206.3%</p>	<p><u>Uzņēmumu skaita pieaugums virs vidējā</u> 169.6 – 188.0%</p>
<p>Novadi: <i>Jēkabpils, Koknese, Skrīveri, Tērvete and Vecumnieki</i></p>	<p>Novadi: <i>Iecava, Jaunjelgava, Nereta</i></p>
<p><u>Uzņēmumu skaits bez izmaiņām</u> 132.9 – 151.3%</p>	<p><u>Uzņēmumu skaita pieaugums zem vidējā</u> 151.3 – 169.6%</p>
<p>Novadi: <i>Auce, Jelgava and Rundāle</i></p>	<p>Novadi: <i>Aizkraukle, Aknīste, Bauska, Dobeles, Krustpils, Ozolnieki, Pļaviņas, Sala, Viesīte</i></p>

Avots: autoru aprēķini balstoties uz LURSOFT datiem

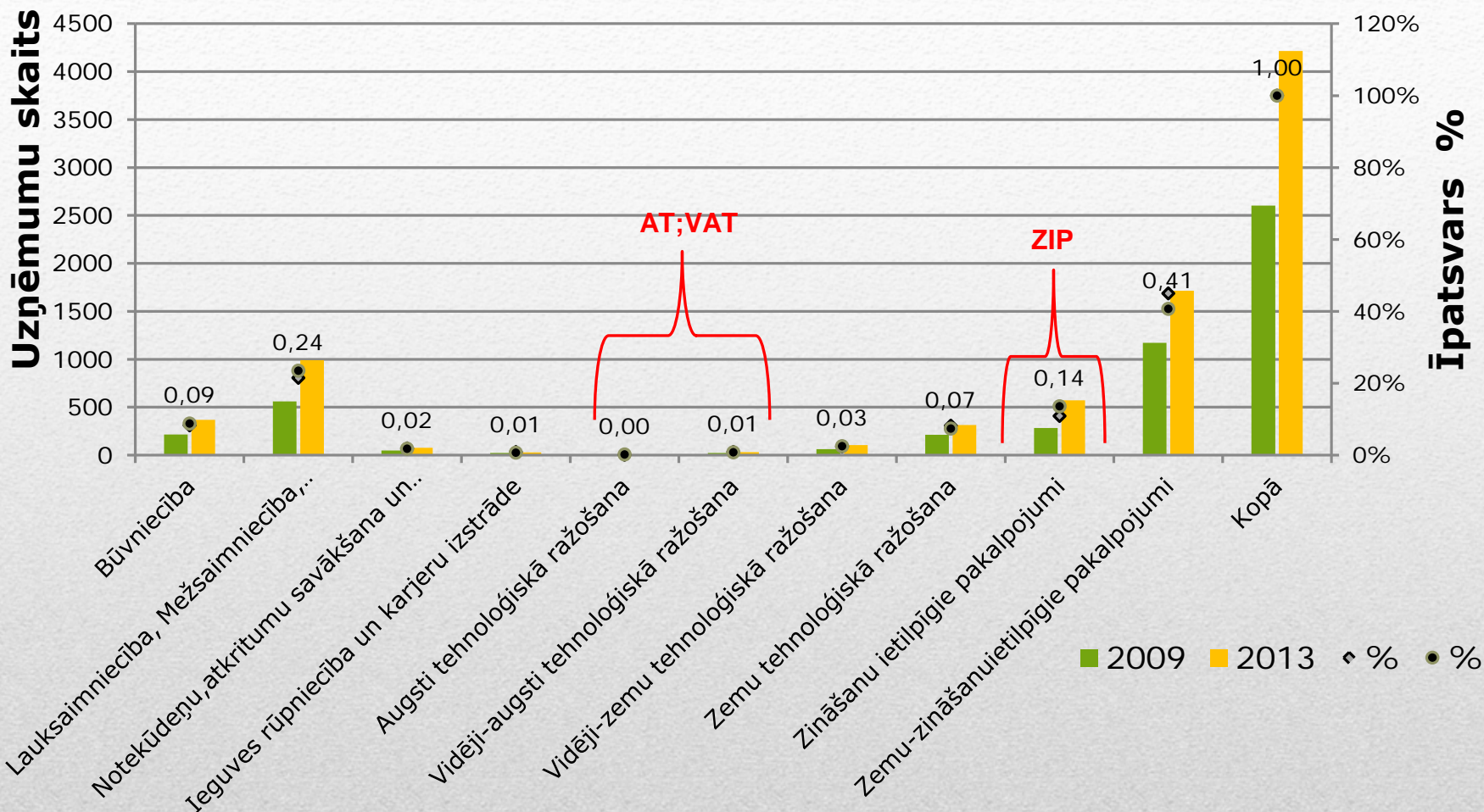
Vertikālās pārmaiņas uzņēmējdarbībā Zemgales reģionā augsto tehnoloģiju ražošanā (**AT**), vidēji augsto tehnoloģiju ražošanā (**VAT**) un zināšanu ietilpīgo pakalpojumu (**ZIP**) nozarēs.

Veiktspējas atšķirības pēc uzņēmumu skaita izmainām AT, VAT un ZIP nozarēs
(Nace II)
(periods: 2009-2013 g.)

<u>Teritorijas, kas uzkrāj potenciālu</u> 233.3 – 350.0%	<u>Uzņēmumu skaita pieaugums virs vidējā</u> 116. – 233.3%
Novadi: <i>Koknese, Krustpils, Nereta, Skrīveri un Vecumnieki</i>	Novadi: <i>Aizkraukle, Aknīste, Auce, Bauska, Dobeles, Iecava, Jaunjelgava, Jēkabpils, Jelgava, Ozolnieki, Pļaviņas, Rundāle, Sala un Tērvete</i>
<u>Uzņēmumu skaits bez izmaiņām</u> – 0.0%	<u>Uzņēmumu skaita pieaugums zem vidējā</u> 0.0% - 116.7%
<i>Viesītes novads</i>	-

Avots: autoru aprēķini balstoties uz LURSOFT datiem

Nozaru uzņēmumu grupu īpatsvara izmaiņas Zemgalē 2009/2013

Avots: autoru aprēķini balstoties uz LURSOFT datiem

AT, VAT un ZIP īpatsvara pieaugums nozaru uzņēmumu skaitā nav būtiski mainījis situāciju uzņēmējdarbībā reģionā kopumā; citu nozaru uzņēmumu īpatsvars ir ievērojami lielāks.

Programmas popularizēšanas rezultāti

1. Prezentācijas valsts mēroga sanāksmēs

- Ziņojums Latvijas kopienu 2. Forumā (B. Rivža, LLU)
- Ziņojums Latvijas Pašvaldību sociālā darba 2. Kongresā (B. Rivža, LLU)
- Projekta rezultātu prezentācija Vidzemes novadu uzņēmēju saietā (VIA)

2. Prezentācijas citās sanāksmēs

- LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas sēdē (LLU)
- Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas saiets, ar plašu klausītāju loku (LLU)
- - Pasaules vides dienas pasākumā (DU)

3. Tikšanās ar pašvaldību un plānošanas reģionu pārstāvjiem

- Zemgalē : Iecavas un Vecumnieku novada (LLU)
- Kurzemē ar Ventspils novada (VeA)
- Latgalē ar Vārkavas, Daugavpils un Līvānu novada (DU)
- Vidzemē ar Kocēnu un Mazsalacasnovada (ViA)

Veiktais: - informēšana par projekta būtību un viedokļu apmaiņa pašvaldībam izsniegti analīzes materiāli

Programmas darba popularizēšana:

Projekta aktualitātes tiek atspoguļotas:

- LZA un LLMZA mājas lapās;
- Katra struktūras dalībnieka mājas lapās;
- Twitter;
- Facebook kontā ECOSOC-LV.

Paldies par uzmanību!!!